



MINISTERIO
DE CULTURA
Y DEPORTE



BIBLIOTECA
NACIONAL
DE ESPAÑA

Exposició La LLum de l'Edat Mitjana a la literatura catalana
Textos d'imatges de l'escala principal

Imatge 1.

Ordinacions de cort

BNE Mss/5986, fol. 30r (c. 1450)

Ací comença la Segona part de les Ordinacions de la casa del Senyor Rey. E primerament dels Camerlenchs. Destaca la bella lletra inicial "S" que inicia aquest capítol i la decoració disposada sobre el marge esquerre del full. Aquesta ornamentació està formada per una trama vegetal on habita, entre d'altres, un gall dindi. El formós plomatge desplegat per aquesta au és testimoni de l'elevat nivell estètic del miniaturista que va intervenir en la decoració d'aquest manuscrit.

Imatge 2.

Ordinacions de cort

BNE, Mss/5986, fol. 49v (c. 1450)

Ací comença la Quarta part del libre de les ordinacions de la casa del Senyor Rey. E primerament del Mestre racional. El càrrec de Mestre racional, regulat a partir de les Ordinacions de Pere IV el Cerimoniós de 1344, tenia com a funció l'administració de les finances de la corona. La bella factura d'aquest manuscrit es manifesta en la curosa cal·ligrafia semigòtica emprada, l'ornamentació que decora la lletra inicial, així com en l'entramat vegetal organitzat sobre el marge del full.

Imatge 3.

Ordinacions de cort

BNE, Mss/5986, fol. 115r (c. 1450)

Addicions e declaracions fetes e ordonades per diverses Reys Daragó sobre les ordinacions de tots los officials dela cort. E primerament les addicions fetes per lo damunt Rey en Pere terç. La lletra "N" inaugura la intitulatio del rei Pere IV el Cerimoniós "Nos en Pere per la gracia de deu Rey Darago de Valencia de Mallorques de Serdenya e de Corcega e comte de Barchinona de Rosello e de Cerdanya". El virtuosisme de l'artista responsable d'executar la decoració marginal es manifesta en la bellesa del plomatge de l'ànec que habita entre els elements fitomorfs.



Imatge 4.

Obres. Lorens d'Orleans

BNE, Mss/6291, fol. 1r (2on. quart del segle XIV)

El tractat de *Vicis i Virtuts* es divideix en sis parts. La primera d'elles està dedicada als deu manaments. Aquest contingut justifica la representació del lliurament de les taules de la llei per Iahvé a Moisès al mont Sinaí. L'episodi es reproduïx en dues fases diferenciades, però sincròniques: a la zona superior Déu ofereix amb la mà dreta les taules a Moisès, qui separat per la caixa d'escriptura de la divinitat, recull el decàleg a la zona inferior.

Imatge 5.

Publi Valeri Màxim

Factorum et dictorum memorabilium ad Tiberium Caesarem. Libri IX cum anonymi comentariis.

BNE, Mss/7540, fol. 2r. (c. 1390)

Aquest exemplar de Valeri Màxim recrea mitjançant motius medievals valors intel·lectuals i poètics de la literatura clàssica. El *Llibre Primer*, dedicat a la religió, recorda que la grandesa de Roma provenia del respecte a les seves creences. La imatge s'il·lustra amb una figura masculina que està pregant davant d'un ídol allotjat sota un templet. El to blanquinós de la deïtat es correspondria al material petri amb què havia estat esculpida.

Imatge 6.

Publi Valeri Màxim

Factorum et dictorum memorabilium ad Tiberium Caesarem. Libri IX cum anonymi comentariis.

BNE, Mss/7540, fol. 81r. (c. 1390)

El sisè llibre de l'obra de Valeri Màxim està consagrat a *De Pudícia o Castedat*. La protagonista de l'escena és Lucrècia, primer model de castedat del pobre romà, si bé l'autor reconeix que el seu ànim viril estava reclòs en cos de dona. Lucrècia centra la composició acompanyada de dues figures masculines, probablement el seu pare i el seu espòs, en el moment de donar-se mort amb un punyal després d'haver estat sotmesa a la passió de Sext Tarquini.



Imatge 7.

Publi Valeri Màxim

Factorum et dictorum memorabilium ad Tiberium Caesarem. Libri IX cum anonymi comentariis.

BNE, Mss/7540, fol. 122r. (c. 1390)

El novè i darrer llibre dels *Fets i dits dels romans* conclou amb una sèrie d'amonestacions sobre els perills de la lascívia i del desig carnal. Sobre un fons de retícula es representa una figura femenina vestida amb un brial escotat que sosté a la seva mà esquerra un mirall de forma circular. La personificació femenina del vici de la luxúria és una pràctica reproduïda en nombroses representacions plàstiques dels segles medievals.

Imatge 8.

Matfré Ermengaud

Breviari d'Amor.

BNE, Res/203, fol. 27r. (2on. quart del segle XIV)

Taula per saber en quals jorns de l'any lo sol entra en cascú dels signes. La imatge es compon de quatre cercles principals. El primer interior; el segon dividit en dotze sectors sobre els que es va anotar el dia en què el sol entra a cada signe del zodíac; el tercer acull la representació de cadascuna de les constel·lacions de la banda zodiacal. El quart i darrer presenta damunt de cada figura zodiacal una inscripció identificativa. La lectura comença en Àries amb l'equinocci de primavera i gira en sentit invers a les agulles del rellotge.

Imatge 9.

Matfré Ermengaud

Breviari d'Amor.

BNE, Res/203, fol. 39r. (2on. quart del segle XIV)

Taula dels VIII vents principals e dels VIII colaterals segons larc dels mariners. Un anell circular acull setze busts de perfil que personifiquen els vents. De la seva boca sorgeixen tres línies rectes de color negre que uneixen aquest vent amb uns altres tres, principals o col·laterals. Els quatre vents principals estan coronats i es localitzen als quatre punts cardinals: "Llevant", "Tramuntana", "Ponent" i "Migdia/Sud". Al costat d'aquests vents existeixen els secundaris o col·laterals: « Gregal », « Mestral », « Llebeig » i « Xaloc ». Entre els vents principals i els col·laterals se'n reconeixen vuit més, sense cap tipus de denominació.



Imatge 10.

Matfré Ermengaud

Breviari d'Amor.

BNE, Res/203, fol. 42r. (2on. quart del segle XIV)

Taula del IIII temps de lany per saber en qual jorn cascú entra e en qual jorn hix. A l'interior d'un rectangle se situen les personificacions de les quatre estacions de l'any. Aquestes figures masculines es disposen al voltant d'un cercle, mentre els seus peus descansen en un altre de més petit que simbolitza el Sol. De l'anell central sorgeixen quatre radis amb inscripcions que indiquen la data corresponent al canvi d'estació. El perímetre del cercle major és el suport que acull els noms de les tres constel·lacions vinculades als quatre sectors de l'any.